

# Finansrapport Vaksdal kommune

Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

**Rapport 2016** 1 januar til 31 august

(Rapportdato 31. august, utskrevet 13. september 2016)

## Innholdsfortegnelse

- Side 3: Oppsummering og nøkkeltall – del I**
- Side 4: Oppsummering og nøkkeltall – del II**
- Side 5: Fordeling rentebinding**
- Side 6: Finansreglementets krav og strategi**
- Side 7: Porteføljens rentebindingstid og renterisiko**
- Side 8: Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko**
- Side 9: Utvikling i rentebindingstid**
- Side 10: Utvikling i gjennomsnittrente**
- Side 11: Utvikling i lånegjeld**
- Side 12: Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden**
- Side 13: Forfall og rentereguleringer i perioden**
- Side 14: Motpartsoversikt lån**
- Side 15: Motpartsoversikt rentebytteavtaler**
- Side 16: Markedskommentar**
- Side 17: Ordliste, forklaringer og beregninger**
- Appendiks I: Oversikt rentebetingelser og rentekostnader**
- Appendiks II: Stamdataoversikt**

## Forbehold

Denne rapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med forskrift om finansforvaltning og Kundens reglement for finansforvaltning. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig.

Uttalelsene i rapporten reflekterer oppfatninger på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten varsel.

Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Denne rapporten er kun ment å være til bruk for våre klienter, ikke for offentlig publikasjon eller distribusjon, men BCM tar dog ingen forbehold om klienters eventuelle offentliggjøring. Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer.

Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, verdiendringene kan være store i låne- og verdipapirmarkedet slik at endelig resultat vil kunne avvike, det er brukt beste anslag på gitte tidspunkt som markedspriser i rapporten.

Historisk resultat i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for fremtidig resultat. Fremtidig resultat vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, porteføljens risiko, samt kostnader ved forvaltning.

Rapporten inneholder kun gjeld som er forvaltet av BCM. Rapporten er utarbeidet på basis av opplysninger fra långivere og Kunde, BCM kan ikke ta ansvar for riktigheten av denne informasjonen oppgitt fra tredjeparter. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges. Rapporten gir et øyeblikksbilde på rapporteringstidspunkt, slik at porteføljens sammensetning og risiko p.t. kan være høyere eller lavere.

BCM vil sjekke av status mot Kundens finansreglement ved rapportering. Men BCM oppfordrer Kunden til å foreta nødvendige kontroller, da det er Kunden selv de facto som er ansvarlig for at gjeldsporteføljen er i henhold til vedtatt reglement. Dersom BCM ikke mottar innvendinger mot rapporten innen 10 virkedager etter utsendt rapport anses rapporten som korrekt og akseptert av Kunden.

## Oppsummering og nøkkeltall – del I

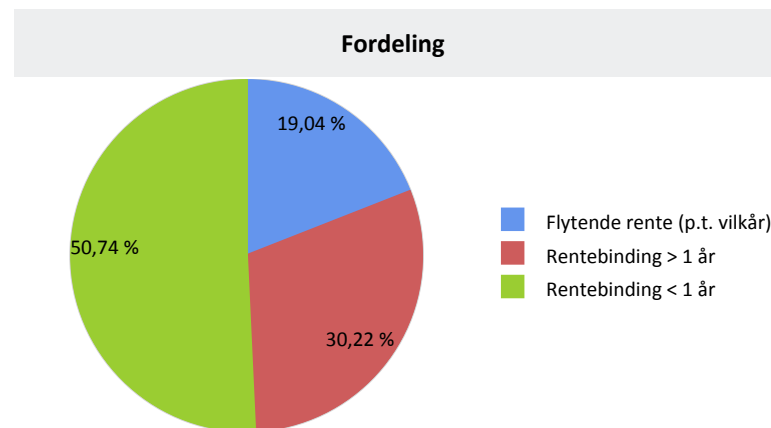
Nøkkeltall	31.08.2016	01.01.2016	Forklaring	Kommentar
Total lånegjeld	<b>Kr. 298 551 906</b>	Kr. 254 842 172	Viser samlet lånegjeld ved utløpet av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.	
Rentebindingstid (inkl. rentebytteavtaler med fremtidig oppstart dersom det finnes slike i porteføljen).	<b>0,67 ÅR</b>	0,82 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige rentebindingstid. Tallet viser hvor lenge renten på sertifikat, lån og obligasjoner i porteføljen er fast, hensyntatt alle kontantstrømmer (rentebetalinger, avdrag og hovedstol). Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1 betyr det at porteføljen i gjennomsnitt har en rentebinding på 12 måneder. Rentebindingstid er et kontantstrøm basert nøkkeltall og benyttes fremfor durasjon som er basert på markedsverdier.	
Vektet gjennomsnittrente	<b>1,61 %</b>	1,97 %	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kupongrente, effektiv rente vil avvike noe. Ved sammenligning mot referanserente må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.	
Kapitalbinding	<b>4,45 ÅR</b>	5,27 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kredittbinding. Tallet viser hvor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høyere tall, desto mindre refinansieringsrisiko har porteføljen alt annet like.	

## Oppsummering og nøkkeltall - del II

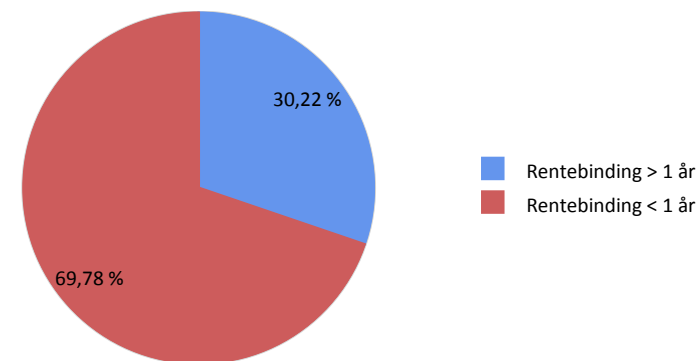
Nøkkeltall	31.08.2016	01.01.2016	Forklaring	Kommentar
Derivat volum (i % av gjeld)	<b>0,00 %</b>	0,00 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.	
Rentebinding under 1 år	<b>69,78 %</b>	64,29 %	Andel forfall av rentebinding kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som har renteregulering innenfor det nærmeste året.	
Kapitalbinding under 1 år	<b>50,74 %</b>	41,91 %	Andel forfall kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som kommer til forfall innenfor det nærmeste året.	
Rentesensitivitet (1 %-poeng økning)	<b>Kr. 2 083 193</b>	Kr. 1 638 293	Estimat på økt rentekostnad ved 1 % - poeng økning i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser hvor mye porteføljens rentekostnad kommer til å øke med p. a. 1 år frem i tid ved 1%- poeng økning i det generelle rentenivået. Måltallet er lineært.	

## Fordeling rentebinding

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	90 232 600	30,22 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	151 483 000	50,74 %
<b>Sum rentebinding</b>	<b>241 715 600</b>	<b>80,96 %</b>
Flytende rente (p.t. vilkår)	56 836 306	19,04 %
<b>SUM</b>	<b>298 551 906</b>	<b>100,00 %</b>



Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	90 232 600	30,22 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	208 319 306	69,78 %
<b>SUM</b>	<b>298 551 906</b>	<b>100,00 %</b>



### Forklaring til tabeller og grafer

Tabellene over viser fordelingen for gjeldsporteføljen angitt ved bruk av enkel rentebinding. Lån med rentebinding over 1 år er fastrentelån eller obligasjonslån med gjenværende rentebinding over 1 år på rapporteringsdato. Lån med flytende rente er sertifikat, obligasjoner og gjeldsbrevlån med gjenværende rentebinding under 1 år. Dersom porteføljen inneholder lån med p.t. vilkår har de 14 dagers rentevarsel og oppsigelsestid og en rentebinding på  $14 / 365 = 0,04$ . Dersom porteføljen inneholder lån med Nibortilknytning (3 eller 6 MND) er de sortert som lån med rentebinding under 1 år. Det er til enhver tid gjenværende rentebinding som er utgangspunkt for beregning av om fastrentene er under eller over 1 år. Figurene viser grafisk fordeling av gjeldsporteføljen målt ved bruk av enkel rentebinding. Alle lån som er medtatt i beregningen er gjengitt i "stamdataoversikten" som er vedlagt denne rapporten.

## Finansreglementets krav og strategi

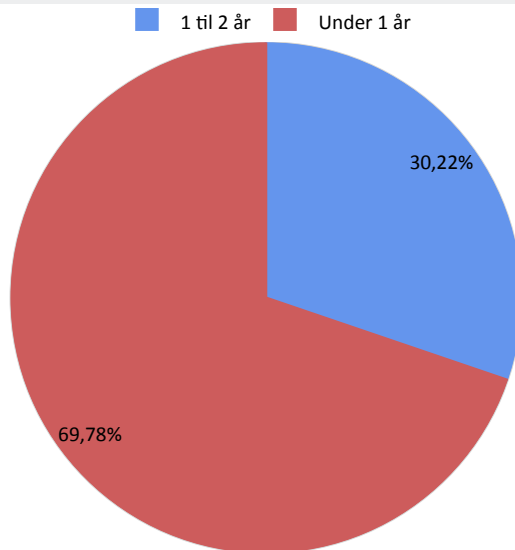
Krav i gjeldende reglement	Status	Kommentar
Innhente minst 2 konkurrerende tilbud ved refinansieringer og låneoptak	OK	
Refinansieringsrisiko skal reduseres ved å spre forfall/renteregulering	OK	
Størrelse på enkeltlån, ikke vesentlig andel av totalporteføljen	OK	
Rapportering i henhold til gjeldende reglement og forskrift	OK	
Fordeling av låneoptak på flere långivere	OK	
Nye låneoptak tatt opp i tråd med reglene i Kommuneleien § 50	OK	

*Krav til forvaltning av gjeldsporteføljen i henhold til gjeldende finansreglement. Kommentarer kun dersom det er avvik fra finansreglementet.*

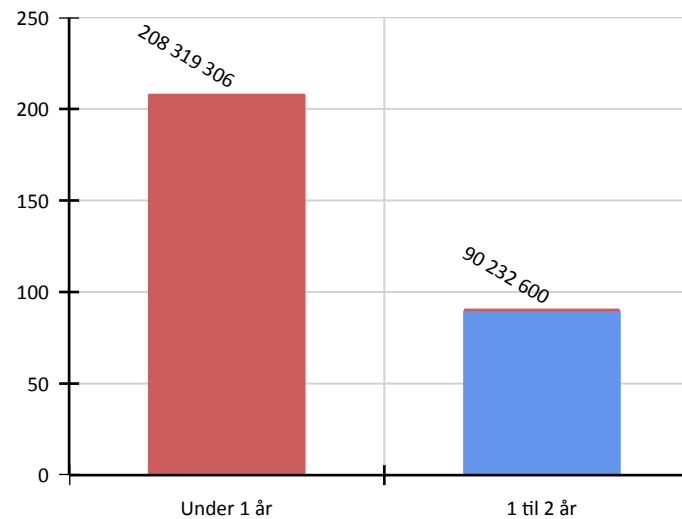
## Porteføljens rentebindingstid og renterisiko

Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1% renteøkning
Under 1 år	208 319 306	0,39	69,78%	69,78%	kr 2 083 193
1 til 2 år	90 232 600	1,32	30,22%	100,00%	kr 2 985 519
2 til 3 år	0	0,00	0,00%	100,00%	kr 2 985 519
3 til 5 år	0	0,00	0,00%	100,00%	kr 2 985 519
> 5 år	0	0,00	0,00%	100,00%	kr 2 985 519
<b>SUM</b>	<b>298 551 906</b>	<b>0,67</b>	<b>100,00%</b>		

Rentebindingsintervall i % av porteføljen



Rentebindingsintervall i NOK



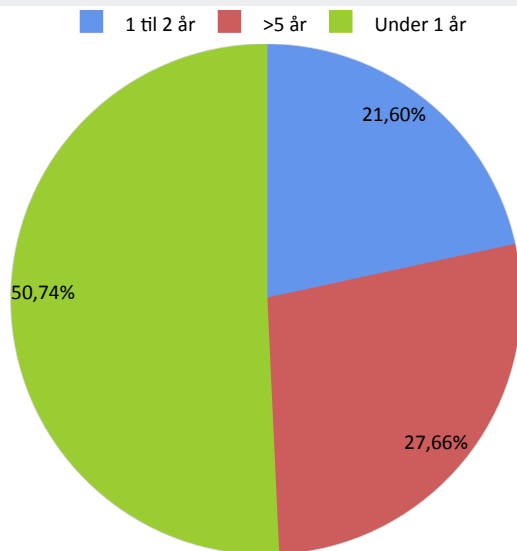
Kommentar

Rentebindingstid brukes ofte for å måle renterisiko. Det gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Man kan se på rentebindingstid som vektet gjennomsnittlig rentebinding for et lån eller en plassering. Porteføljens rentebindingstid er i tabellen målt ved slutten av rapporteringsperioden. Rentebindingen er i tråd med finansreglement og rentesikringsstrategi, hvor forutsigbarhet i rentekostnadene er et viktig element. Porteføljel med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Porteføljel med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet like vil en slik forutsigbarhet ha en pris / «forsikringspremie», som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Kolonnen økning i rentekostnad ved 1 %- poeng renteøkning viser økt årlig rentekostnad om 1 år, om 2 til 3 år, om 3 til 5 år og om 5 år dersom renten stiger med 1%-poeng. Dvs. når alle bindingene i porteføljen er løpt ut vil økt rentekostnad være 1 % x total gjeld.

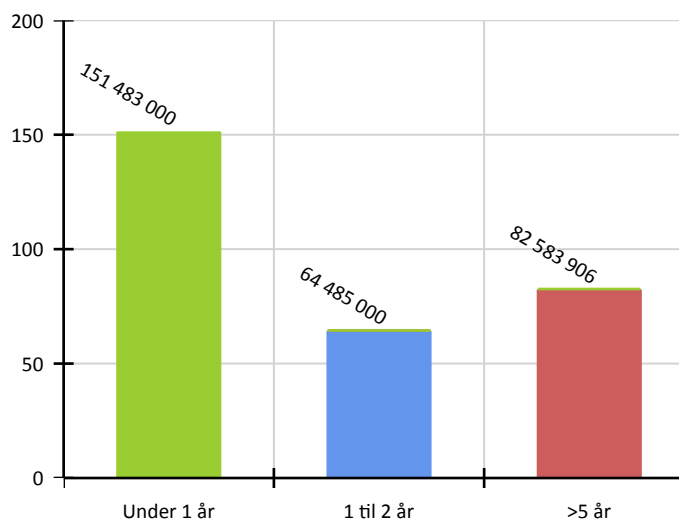
## Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko

Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av porteføljen	Kommentar
Under 1 år	151 483 000	0,53	50,74%	Tabellen viser gjenværende tid frem til forfallstidspunkt for lånene i porteføljen. Det er tatt hensyn til kapitalbevegelser som f.eks. avdrag i beregningene.  Desto høyere tall desto lavere refinansieringsrisiko. Et 3MND sertifikat vil ved inngåelse ha 0,25 i kapitalbinding.  Figurene viser en grafisk fremstilling av refinansieringsrisikoen i porteføljen.  Porteføljer med kapitalbinding under 1 år har et stort kapitalbehov det kommende året.  Porteføljer med kapitalbinding over 5 år antas å ha en «normal» forfallsstruktur.  Porteføljens kapitalbinding må vurderes ut fra et kostnads-, rente og porteføljeperspektiv. Korte lån er normalt sett vesentlig billigere enn lengre lån.  Beregninger av nøkkeltall er gjort ved bruk av lånets nedbetalingsprofil, långiver har ofte en mulighet til å kreve førtidig innfrielse slik at juridisk løpetid kan avvike.
1 til 2 år	64 485 000	1,06	21,60%	
2 til 3 år	0	0,00	0,00%	
3 til 5 år	0	0,00	0,00%	
>5 år	82 583 906	14,30	27,66%	
<b>SUM</b>	<b>298 551 906</b>	<b>4,45</b>	<b>100,00%</b>	

Forfallsintervall i % av porteføljen

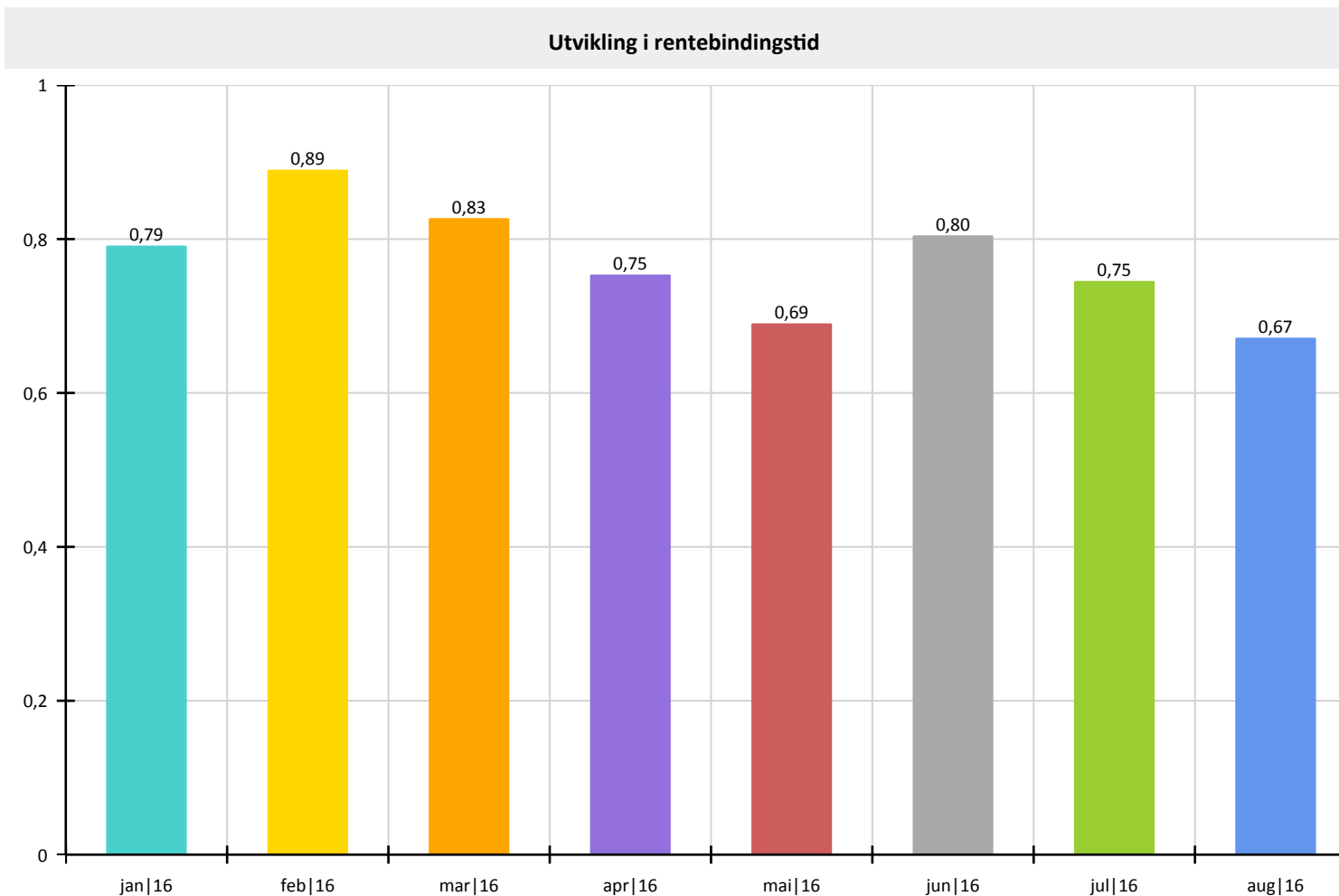


Forfallsintervall i NOK





## Utvikling i rentebindingstid



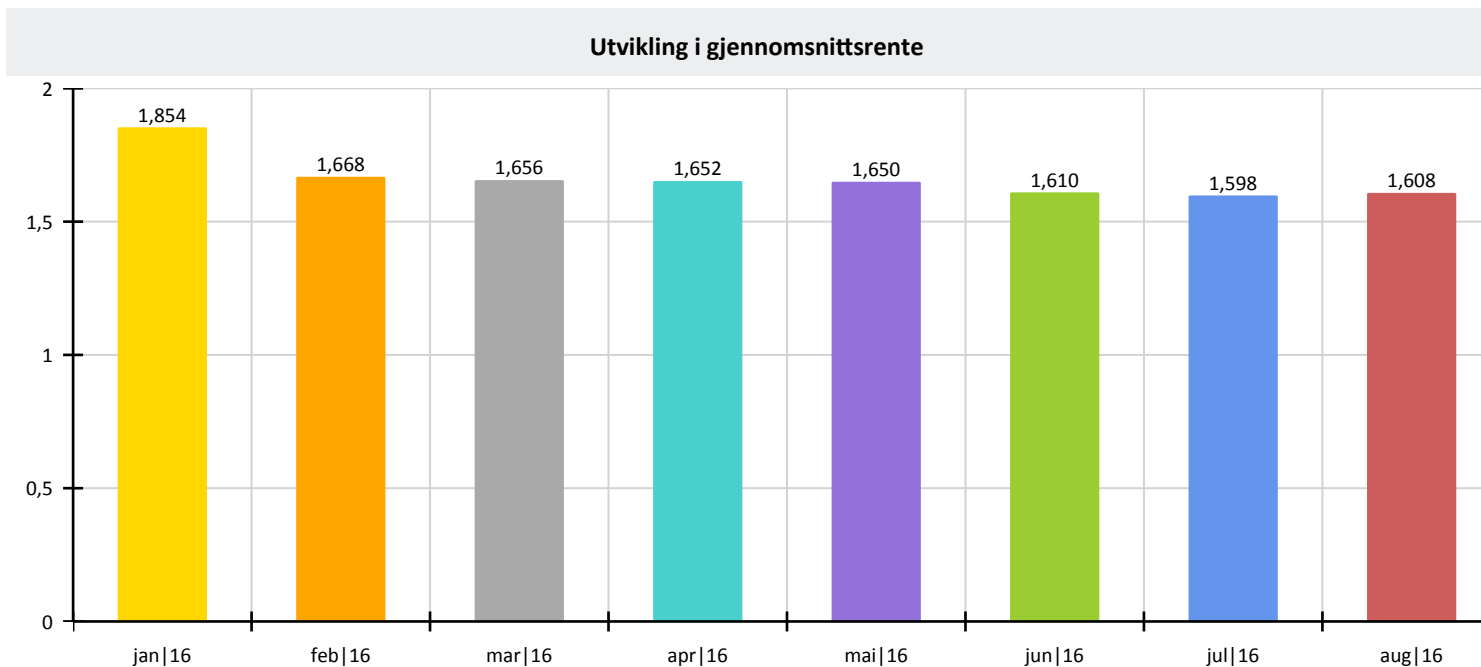
### Kommentar

Rentebindingstid er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre akse angir rentebindingstid i antall år.

Utvikling i rentebinding er beregnet eksklusiv rentebytteavtaler med fremtidig oppstart. Se side 3 for beregninger inklusiv fremtidige rentebytteavtaler.

## Utvikling gjennomsnittrente



### Kommentar

Vektet gjennomsnittrente er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir gjennomsnittrente i %.

### Porteføljen og markedsrenter

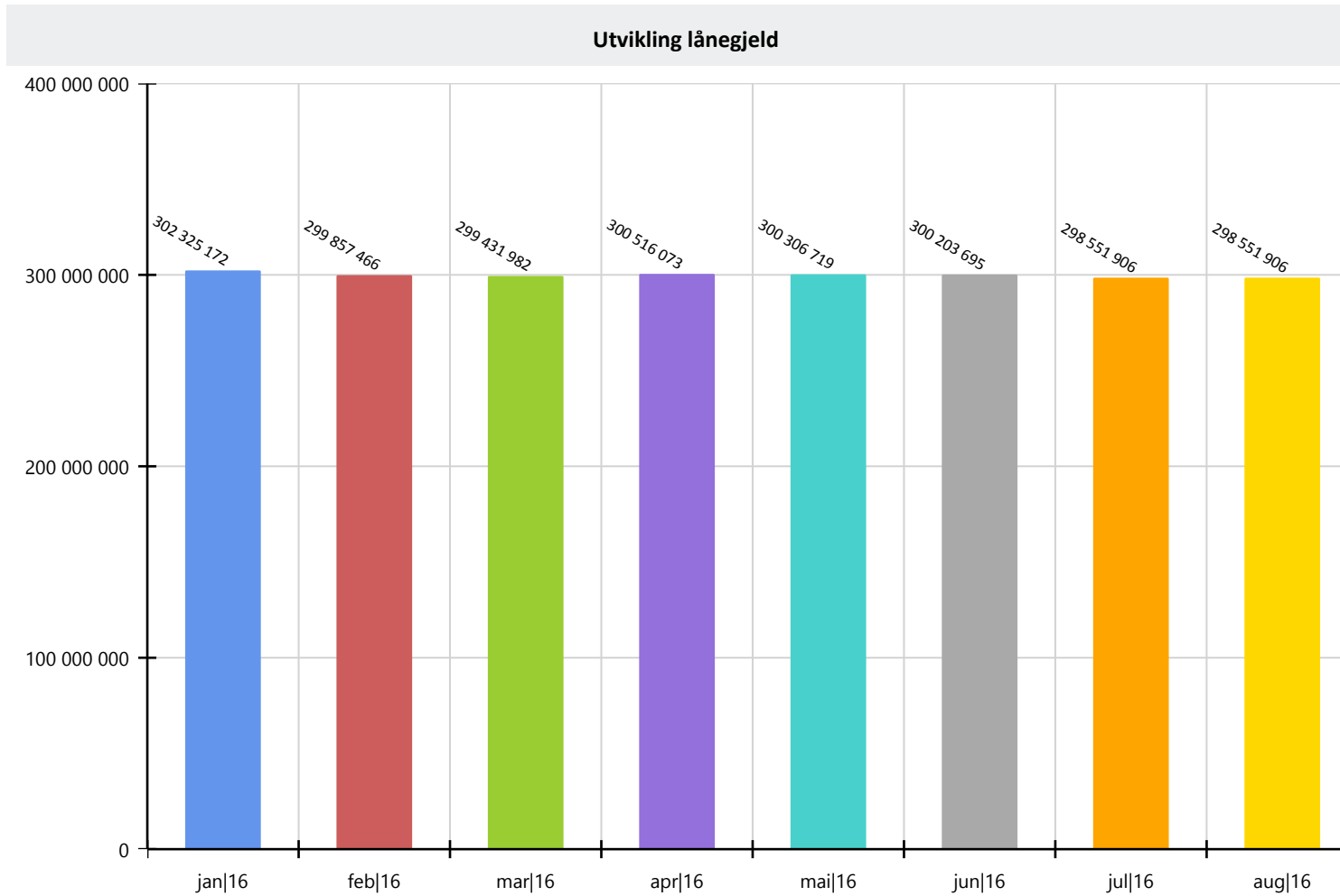
(Rentene er justert for kredittmargin (påslag), og indikerer derfor faktiske lånerenter for angitt løpetid)

Vektet gjennomsnittrente	P.T.KBN	Norges Bank (foliorenten/styringsrenten)	3 MND	6 MND	12 MND	3 År	5 År
1,61 %	1,80 %	0,50 %	1,12 %	1,32 %	1,40 %	1,78 %	1,95 %

### Markedsrenter og porteføljens betingelser

Ved utløpet av rapporteringsperioden

# Utvikling i lånegjeld



## Kommentar

Lånegjeld er målt ved utgangen av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir lånegjeld i kroner.

## Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden

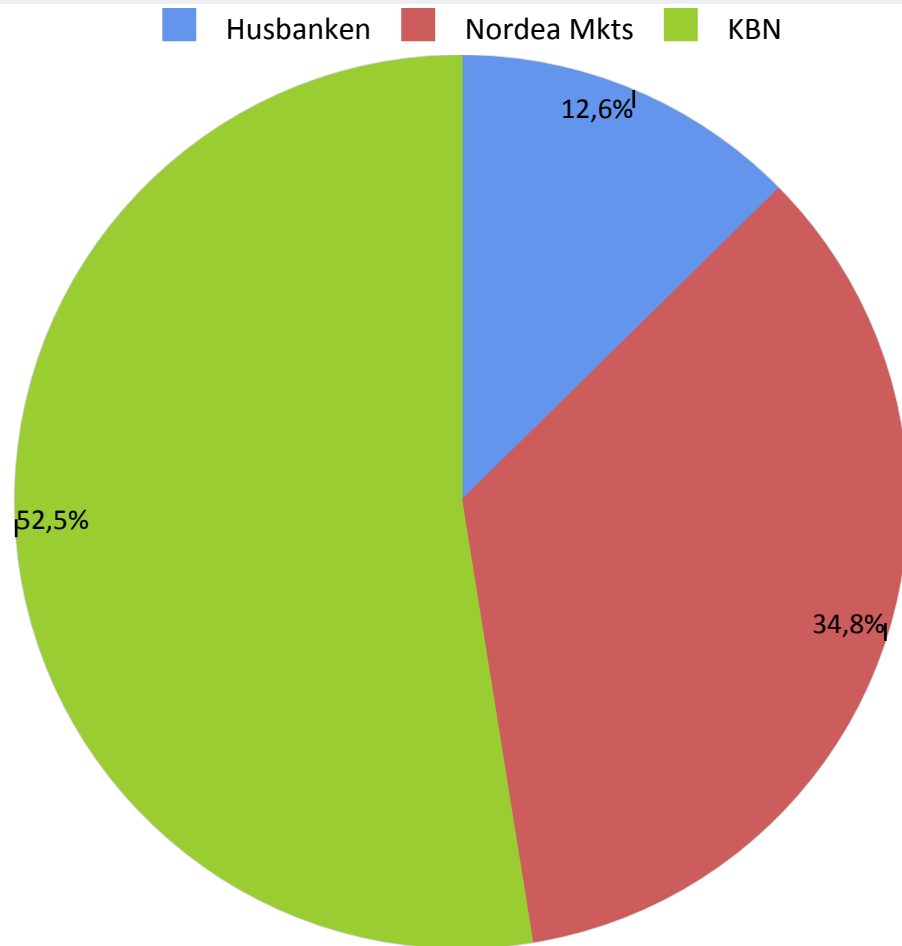
Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Nytt lånenummer	Kommentar
Husbanken	01.01.2016	326 656	1,581	18.07.2016	13551467.10.B	
Husbanken	01.01.2016	1 396 167	1,581	01.12.2030	13551797.10.B	
Husbanken	01.01.2016	1 469 547	1,581	01.01.2032	13553816.30.B	
Husbanken	01.01.2016	1 772 763	1,581	01.12.2032	13555096.30.B	
Husbanken	01.01.2016	1 599 848	1,581	01.03.2034	13556309.30.B	
Husbanken	01.01.2016	2 400 741	1,581	01.04.2034	13557479.30.B	
KBN	20.01.2016	47 483 000	1,350	20.01.2017	20160038	
Nordea Mkts	01.02.2016	48 440 000	1,315	31.01.2017	NO0010757172	
Husbanken	06.04.2016	2 000 000	1,584	01.05.2041	13564087.10	
Nordea Mkts	02.06.2016	55 560 000	1,255	02.06.2017	NO0010766769	

## Forfall og rentereguleringer i perioden

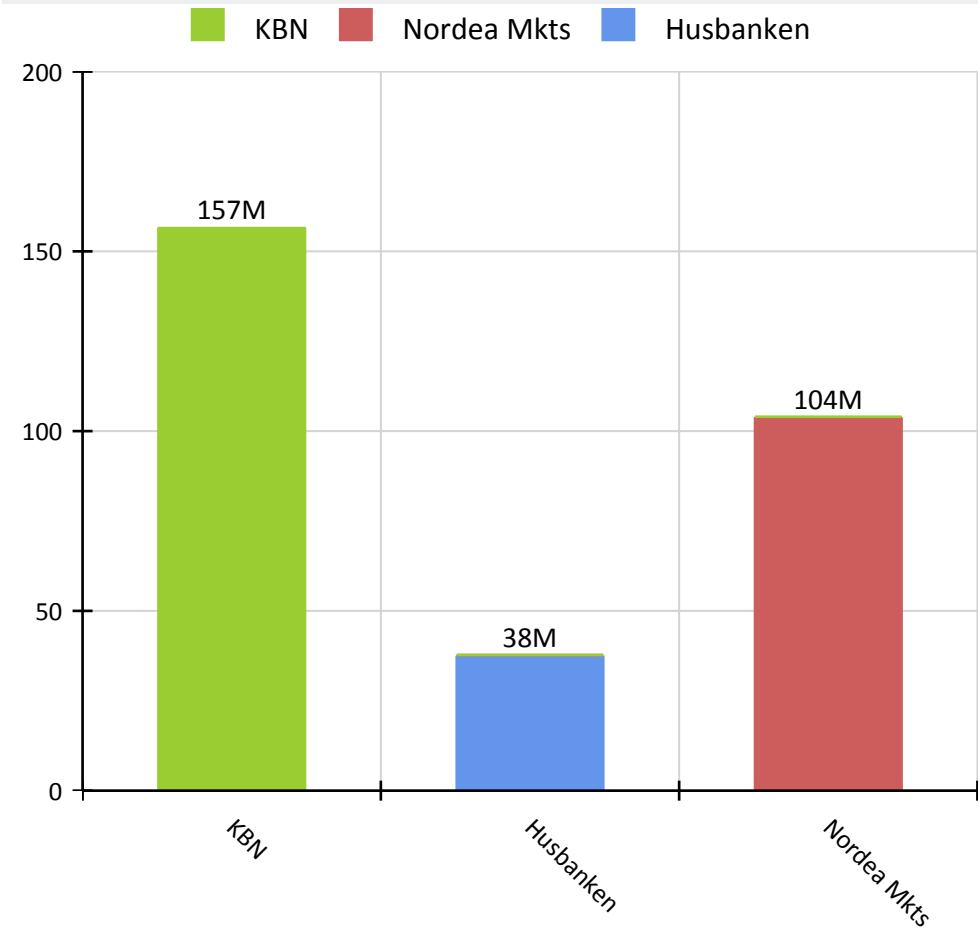
Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Nytt lånenummer	Kommentar
Husbanken	01.10.2009	338 323	3,100	01.01.2016	13551467.10	
Husbanken	01.12.2009	1 396 167	3,100	01.01.2016	13551797.10	
Husbanken	01.10.2009	1 487 137	3,100	01.01.2016	13553816.30	
Husbanken	01.12.2009	1 772 763	3,100	01.01.2016	13555096.30	
Husbanken	01.12.2009	1 599 848	3,100	01.01.2016	13556309.30	
Husbanken	01.10.2009	2 424 976	3,100	01.01.2016	13557479.30	
KBN	01.10.2009	7 103 800	1,650	01.02.2016	20040629	
KBN	27.07.2009	531 036	1,650	01.02.2016	20070315	
KBN	17.11.2009	4 000 040	1,650	01.02.2016	20090691	
KBN	23.12.2011	4 576 980	1,650	01.02.2016	20110888	
KBN	31.01.2013	34 695 850	2,800	01.02.2016	20130057	
Danske	03.09.2015	55 560 000	1,470	02.06.2016	NO001074467.5	
Husbanken	01.01.2016	303 322	1,581	18.07.2016	13551467.10.B	

## Motpartsoversikt lån

Motpartsoversikt i prosent

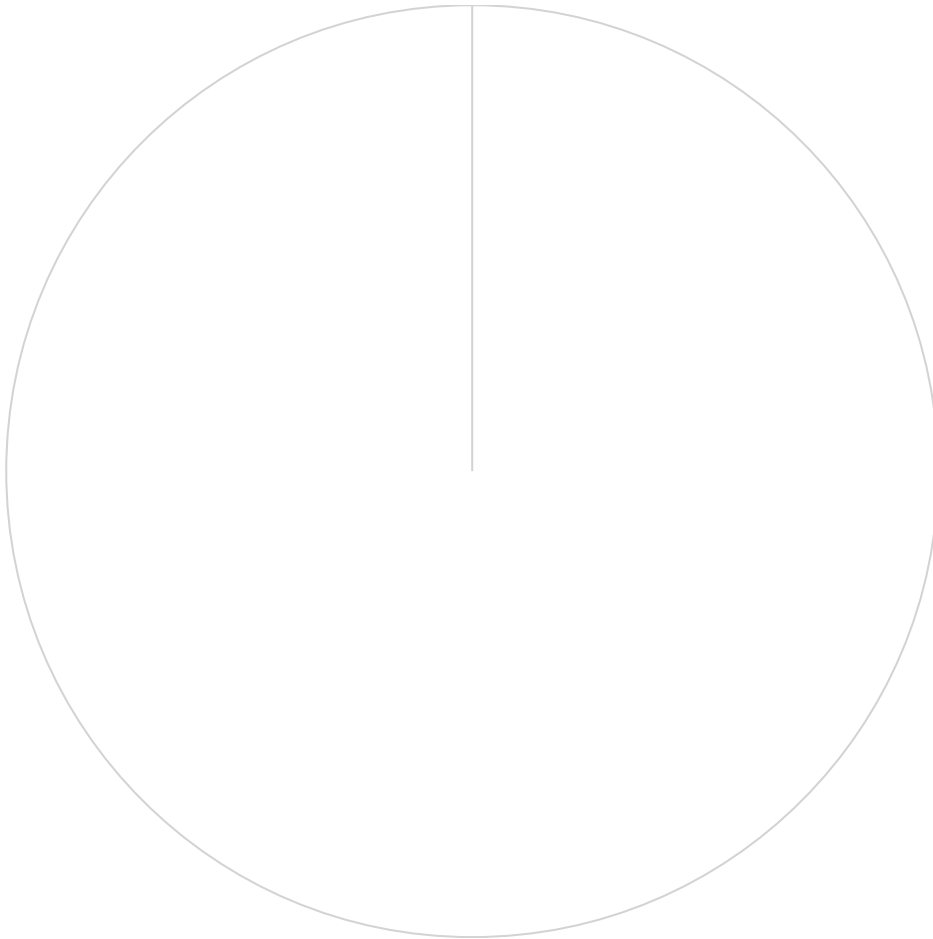


Motpartsoversikt i NOK

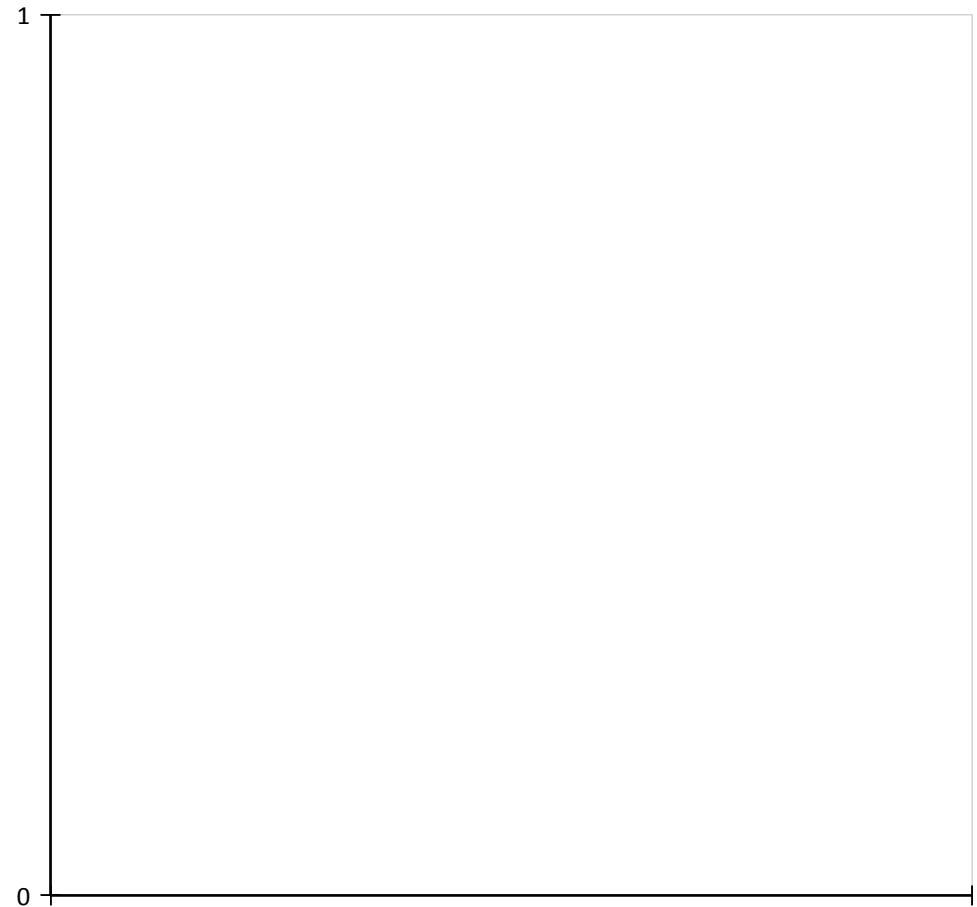


## Motpartsoversikt rentebytteavtaler

Motpartsoversikt i prosent



Motpartsoversikt i NOK



Dersom siden er tom, betyr det at kommunen ikke har aktive renteswapper.

# Markedskommentar

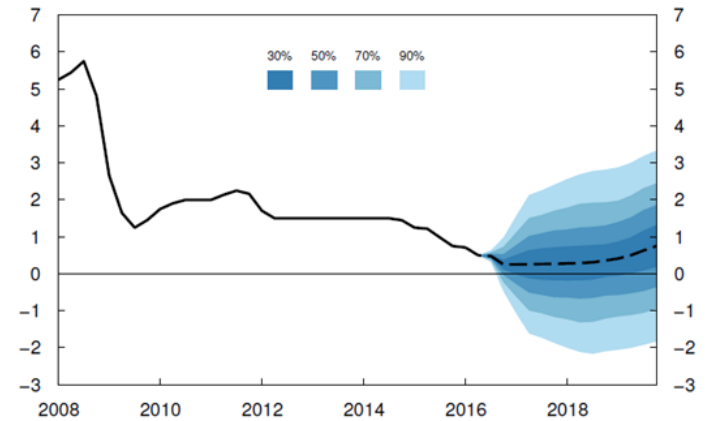
Veksten i verdensøkonomien er fortsatt moderat og usikkerheten om utviklingen fremover er stor, særlig i euroområdet og Kina. Usikkerhet rundt oljepris, utvikling i Kina, rentehevinger i USA og Storbritannias utreden av EU skaper tidvis store bevegelser i aksje- og rentemarkedet. Globalt har vi hatt svakt positive børser i 2016, men utviklingen har vært volatil. Her hjemme har Oslo Børs ved utgangen av august 2016 steget med 2 %. Det er god vekst i innenlandsk etterspørsel i industrialiserte land, men svakere utvikling i fremvoksende økonomier tynger eksportsektoren i mange industriland. Den pågående overgangen til en mer konsumdrevet vekst i Kina bidrar til lavere etterspørsel etter råvarer. Styringsrentene er nær null i mange land, og markedsaktørens forventninger til styringsrentene fremover er lave. Her hjemme går vi en usikker tid i møte på grunn av stabiliseringen av olje- og råvareprisene på lave nivåer. Virkningene på norsk økonomi av fallet i oljepris og nedgangen i oljeinvesteringene kommer gradvis sterkere til syne, og vil påvirke og legge forutsetninger for norsk økonomi i tiden som kommer.

Hovedstyret i Norges Bank vedtok på sitt møte 23. juni å holde styringsrenten uendret på 0,50 %. Slik hovedstyret nå vurderer utsiktene, kan styringsrenten bli satt ytterligere ned i september. Isolert sett er det mye som taler for videre rentekutt, men usikkerheten rundt virkningene av pengepolitikken, boligpriser og gjeldsutvikling taler for å gå varsomt frem i rentesettingen. Anslagene i den siste rapporten fra Norges Bank tilsier en styringsrente som avtar til om lag ¼ prosent ved utgangen av 2016. Mot slutten av prognoseperioden i 2019 anslås styringsrenten å øke til nær ¾ prosent. Ny informasjon om aktiviteten i norsk økonomi indikerer at veksten har vært litt svakere enn ventet og at utsiktene fremover er noe svekket. Dette veier opp for at det lave rentenivået bidrar til å holde boligpriser og gjeldsvekst oppe. Hovedstyret i Norges Bank har som utgangspunkt for sin vurdering av pengepolitikken, at renten settes med sikte på at inflasjonen skal være nær 2,50 prosent. Underliggende inflasjon har den siste tiden vært på nivåer nært og over målet slik at det er en viss risiko for at renteøkningene kan komme raskere enn det som markedet og Norges Bank legger til grunn. De korte pengemarkedsrenten har falt videre og nærmer seg 1 prosent, som gir en flytende kortsiktig lånerente for norske kommuner på mellom 1,05 – 1,25 prosent etter kredittpåslag. Kredittpåslaget for norske kommuner på lengre lån er redusert den siste måneden. Lave styringsrenter og markedsrenter globalt taler for at kommunen kan låne til flytende renter under 2,00 prosent i hele den kommende fire års perioden. Det er et viktig poeng at de lave rentene avspeiler lave vekstmuligheter og lav forventet inflasjon i årene som kommer. Med andre ord indikerer rentene at vi nasjonalt og globalt har en utfordrende økonomisk periode i vente. For Norge sin del kan svekket vekst og aktivitet føre til lavere lønnsvekst, lavere oljeinvesteringer, økt arbeidsledighet og fall i boligpriser dersom nedturen vedvarer. Momenter som vil gi utfordringer for kommuneøkonomien i tiden som kommer. De største risikofaktoren for norsk økonomi er økende arbeidsledighet og at privatkonsumet svikter.

Veksten i norsk økonomi har avtatt markert de siste tre årene, og har vært lavere enn den anslåtte potensielle veksten. Svekkede vekstutsikter, økt arbeidsledighet, økende offentlig lånebehov, utgang i Nibormargin, utgang i kredittspreader og ulike finansielle reguleringer og krav vil gjøre at de nominelle lånerentene for norske kommuner ikke nødvendigvis vil følge markedsrentene videre ned. De siste årenes utvikling i lånemarkedet for kommuner gir grunn til å indikere at anslagsvis 1,5 prosent kan være en «bunn» for nominelle lånerenter. Virkningen av pengepolitikken er også spesielt usikker når styringsrenten nærmer seg en nedre grense. Det kan derfor ikke utelukkende at selv om det i dag ser ut som kommunen kan låne til flytende renter under 2,00 prosent frem til 2020, at det vil kunne komme en grad av normalisering i lånerentene. Vedvarende sterk økning i kredittmarginer eller begrensninger rundt kort innlåning for kommuner kan gi en slik effekt. Lengre rentebindinger bør derfor vurderes på den delen av porteføljen som skal ha fastrente. 5 og 10 års fastrente er på henholdsvis 1,60 % og 2,00 % ved utløpet av august. Kombinert med en viss sannsynlighet for en brattere yieldkurve fremover og en PT rente på 1,80 % vurderes derfor fastrentene som attraktive.

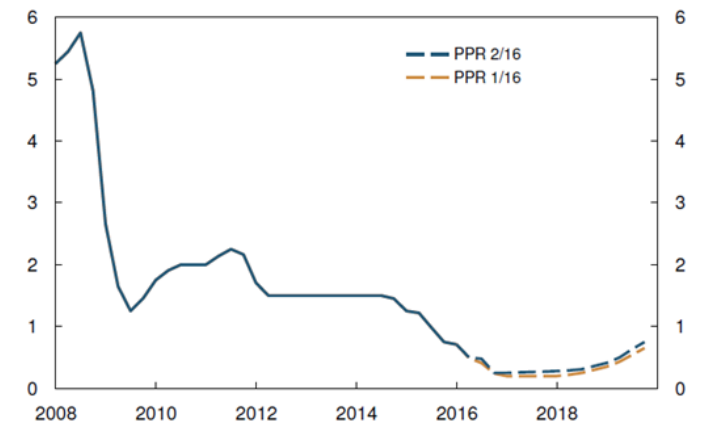
Kilde: Bergen Capital Management AS / Norges Bank / Bloomberg, 31. august 2016

Figur 2.4a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.<sup>1)</sup> Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019<sup>2)</sup>



1) Usikkerhetsviftene er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Usikkerhetsviften for styringsrenten tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten.  
2) Anslag for 2. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)  
Kilde: Norges Bank

Figur 2.20 Styringsrenten i referansebanen. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019<sup>1)</sup>



1) Anslag for 2. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)  
Kilde: Norges Bank



# Ordliste, forklaringer og beregninger

---

Deflasjon er reduksjon i det generelle prisnivået på varer og tjenester. Det motsatte av deflasjon er inflasjon.

Derivatvolum er en betegnelse på beholdning av derivat i % av samlet gjeld. Et derivat er et verdipapir der verdi avhenger av et underliggende aktivum på et fremtidig tidspunkt. F.eks. rentebytteavtale eller FRA.

Durasjon er den vektete gjennomsnittstiden til renteregulering på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer. Durasjon måler prissensitivitet til et lån med hensyn til endringer i renten. Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før kontantstrømmene (renter og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for hvor følsom verdien av obligasjonen er for endringer i rentenivået, og forteller hvor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom markedsrentene stiger med ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er følsom for renteendringer. Durasjon baseres på beregning av markedsverdi, rentebinding er mer kontantstrømbasert og antas å være mer egnet som risikomål i offentlig sektor.

Fastrente er definert som gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.

Finansreglement gir en samlet oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen. Det fastsetter rammene for en forsvarlig og hensiktsmessig finansiell risikoprofil.

Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner som har gjenværende rentebinding under ett år.

Forfallsdato er den spesifikke dagen en inn- eller utbetaling skal skje på (betalingsfrist).

Gjeldsbrevlån er den mest benyttede låneformen i bankene. Lån blir knyttet til et gjeldsbrev. Det er et dokument hvor låntaker erklærer å skyldte penger. I gjeldsbrevet står det bestemmelser som regulerer forholdet mellom låntaker og långiver. Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt utsteder gjeldsbrevlån med flytende – og fastrente samt gjeldsbrevlån med sertifikat og obligasjonsvilkår.

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Kapitalbinding er volumveid gjennomsnitt av gjenværende tid frem til forfallstidspunktet for et gjeldsbrevlån, sertifikat eller obligasjon. F.eks. vil et 3 måneders sertifikat ha 0,25 i kapitalbinding på oppstartstidspunktet.

Konsumprisindeksen (KPI) er et mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Den prosentvise endringen i KPI brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Kredittmargin (spread) er rentedifferansen mellom kredittobligasjonen og swaprente med samme løpetid. I det norske markedet benyttes swaprenten som målestokk, mens man i Euromarkedet noen ganger benytter statsrenten.

Kredittrisiko er risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntager ikke oppfyller låneavtalen.

Kupongrente er den faste renten på obligasjoner ved utstedelsestidspunktet. Når det generelle rentenivået synker vil en gitt kupongrente bli mer attraktiv og kursen på obligasjonen vil stige. Når det generelle rentenivået stiger blir effekten motsatt.

ISIN (lånenummer) er et nummer som brukes for å identifisere ulike verdipapirer, inkludert gjeldspapir, aksjer, opsjoner, derivater og rentederivater.

Markedskommentar er beskrivelse av dagens økonomiske situasjon og den fremtidige situasjonen basert på tolkninger av tilgjengelig informasjon. Uttalelsene reflekterer oppfatninger på det tidspunktet de ble laget, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten forvarsel.

Markedsrisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktuasjoner i finansielle markeder.

Motpartsrisiko er forstått å være den type og grad av risiko forbundet med hver part i en avtalefestet ordning og risiko for at den andre parten opprettholder sine forpliktelser. For lån antas motpartsrisikoen for låntager å være lav. For rentebytteavtaler må motpartsrisiko vurderes ved kontraktsinngåelse.

Nibor (Norwegian Interbank Offered Rate) er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider, som skal gjenspeile rentenivået som långiver krever for et usikret utlån i norske kroner med levering om to dager, «spot».

Nøkkeltall anvendes innen økonomi for å sammenligne selskaper eller organisasjoner og deres virksomhet. Nøkkeltall som er fremhevet i rapporten antas å være spesielt viktig for den aktuelle kommune eller kunde.

Obligasjon er et standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, utbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringer avtales ved utstedelsen av obligasjonen.

Oppgjøringsrisiko er risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjørsfunksjonene. Oppgjøringsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Oslo børs er Norges eneste regulerte markedsplass for omsetning av aksjer, egenkapitalbevis og andre verdipapirer, som derivater og obligasjoner.

P.a. rente er en enkel beregning for å vise forventet rentekostnad de neste 12 månedene. Beregnet som restgjeld x kupong.

P.t rente er en rente med kort renteregulering (vanligvis 14 dager) som vanligvis følger långivers innlånskostnader. Den følger også utviklingen i de korte pengemarkedsrentene og endres i takt med disse.

Påløpte renter viser akkumulerte, ikke betalte renter for det aktuelle lånet på rapporteringstidspunkt. Påløpte renter pr. 31. desember er således det rentebeløpet som skal anordnes til dette året. Påløpte renter i rapporten er beregnet med utgangspunkt i lånets stamdata. Husbanken har egne beregningsmetoder som ikke lar seg gjenskape på en enkel måte. Påløpte renter beregnet for Husbanklån kan derfor avvike noe. Påløpte renter er beregnet pr. t +1 på tilsvarende måte som for årsoppgaver.

Rapporteringsperiode er den aktuelle perioden som det rapporteres for. Rapporteringsdato og intervall er angitt på rapportens forside.

Refinansieringsrisiko er risikoen for at lån som forfaller ikke får ny finansiering og dermed må innfris. For fylkeskommuner og kommuner gjenspeiles denne risikoen i stor grad i volatiliteten i kredittmarginer som kan endre seg ved hver refinansiering. Risikoen kan reduseres ved å forlenge løpetiden i låneporteføljen, og ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt.

Rentebetingelser er til enhver tid gjeldende betingelser knyttet til det enkelte lånet.

Rentebindingstid (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler.

Rentebinding inklusive forwardkontrakter (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler. Denne varianten av nøkkeltallet tar hensyn til rentebytteavtaler som har oppstart frem i tid.

Rentebytteavtale (også kjent som renteswap) er en finansiell avtale om å bytte rentebetingelser for en periode. Et eksempel er å gå fra flytende rente til fastrente på et lån.

Rentefølsomhet sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendringer. Måler prisfølsomheten til et fond ved mindre parallelle endringer på rentekurven.

Rentekostnad er kostnaden ved å låne penger. Betegnelse på den delen av betalte renter som skal anordnes på det spesifikke året.

Renteregulering er endring av lånerenten en eller flere ganger i låneperioden. Ny rente settes i forhold til rentereguleringsklausulen i lånekontrakten.

Renterisiko kan deles i markedsbasert- og kontantstrømbasert risiko. Markedsbasert renterisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i renten. Kontantstrømbasert risiko er risiko for økte rentekostnader ved økninger i det generelle rentemarkedet.

Sertifikat er et rentebærende papir i likhet med obligasjoner. Forskjellen mellom papirene er at sertifikat har maksimal løpetid på ett år.

Stamdataoversikt viser en oppsummering av utvalgte sentrale betingelser og forutsetninger for de ulike lån, sertifikat og obligasjoner.

Styringsrenten er Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette representert ved foliorenten.

Swap (rentebytteavtale) er en avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente eller omvendt.

Tillitsmann i et obligasjonslån er en fellesrepresentant for obligasjonseierne hvis hovedoppgave er å ivareta deres interesser og rettigheter overfor låntaker. Tillitsmann i det norske markedet er vanligvis Nordic Trustee.

Total lånegjeld viser samlet lånegjeld som det rapporteres for. Samlet oversikt over lånene som inngår i rapporten finnes under kapittelet «stamdata».

Total rente er lånets gjeldende kupong, dvs. referanserente med tillegg av kredittmargin.

Valutakurs er prisen på et lands valuta målt mot andre lands valuta, for eksempel norske kroner per euro.

Valutarisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktusjoner i valutakursen.

Vektet gjennomsnittrente er volumvektet gjennomsnitt av kupongrenter for lån og rentebytteavtaler.

Verdipapirsentralen (VPS) er en privat, selveiende institusjon, opprettet ved lov om verdipapirsentral, som driver et elektronisk rettighetsregister for aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter med i hovedsak norske utstedere.

## Oversikt rentebetingelser og rentekostnader

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
<b>Hovedbok, Husbanken - Innlån</b>									
Lån	13559398.10	Husbanken	11 603 489	-47 089	1,581	0,000	1,581	183 451	3,89 %
			11 603 489	-47 089				183 451	3,89 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
<b>Hovedbok, Husbanken - Startlån</b>									
Lån	13559349.10	Husbanken	4 061 864	-10 908	1,581	0,000	1,581	64 218	1,36 %
Lån	13559974.20	Husbanken	4 803 817	-26 136	1,584	0,000	1,584	76 092	1,61 %
Lån	13559974.50	Husbanken	3 013 392	-16 218	1,584	0,000	1,584	47 732	1,01 %
Lån	13561828.10	Husbanken	1 215 929	-6 616	1,584	0,000	1,584	19 260	0,41 %
Lån	13561828.40	Husbanken	1 906 129	-10 259	1,584	0,000	1,584	30 193	0,64 %
Lån	13563068	Husbanken	1 936 817	-13 246	1,584	0,000	1,584	30 679	0,65 %
Lån	13551797.10.B	Husbanken	110 402	-3 073	1,581	0,000	1,581	1 745	0,04 %
Lån	13553816.30.B	Husbanken	1 429 272	-3 838	1,581	0,000	1,581	22 597	0,48 %
Lån	13555096.30.B	Husbanken	1 727 706	-7 011	1,581	0,000	1,581	27 315	0,58 %
Lån	13556309.30.B	Husbanken	1 562 398	-6 340	1,581	0,000	1,581	24 702	0,52 %
Lån	13557479.30.B	Husbanken	2 344 171	-6 295	1,581	0,000	1,581	37 061	0,79 %
Lån	13564087.10	Husbanken	2 000 000	-10 882	1,584	0,000	1,584	31 680	0,67 %
			26 111 897	-120 823				413 275	8,75 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
<b>Hovedbok, Verdipapirmarkedet</b>									
Lån	NO0010757172	Nordea Mkts	48 440 000	-371 721	1,315	0,000	1,315	636 986	16,22 %
Lån	NO0010766769	Nordea Mkts	55 560 000	-173 842	1,255	0,000	1,255	697 278	18,61 %
			104 000 000	-545 563				1 334 264	34,83 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
<b>Kommunalbanken, Hovedbok</b>									
Lån	20100663	KBN	25 747 600	-298 329	3,160	0,000	3,160	813 624	8,62 %
Lån	20150446	KBN	64 485 000	-1 010 982	1,660	0,000	1,660	1 070 451	21,60 %
Lån	20150461	KBN	19 120 920	-139 085	1,800	0,000	1,800	344 177	6,40 %
Lån	20160038	KBN	47 483 000	-395 150	1,350	0,000	1,350	641 021	15,90 %
			156 836 520	-1 843 545				2 869 272	52,53 %

**Total:** 298 551 906 -2 557 019

4 800 263

100,00 %

## Stamdataoversikt

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
<b>Hovedbok, Husbanken - Innlån</b>						
Vaksdal - HB - Grunnlån	13559398.10	01.12.2062	11 603 489	3,89 %	1,581	01.09.2016
			11 603 489	3,89 %	1,581	
<b>Hovedbok, Husbanken - Startlån</b>						
Vaksdal - HB - Startlån videreutlån	13559349.10	01.04.2036	4 061 864	1,36 %	1,581	01.09.2016
Vaksdal - HB - Startlån videreutlån	13559974.20	01.05.2037	4 803 817	1,61 %	1,584	01.09.2016
Vaksdal - HB - Startlån videreutlån	13559974.50	01.11.2037	3 013 392	1,01 %	1,584	01.09.2016
Vaksdal - HB - Startlån videreutlån	13561828.10	01.05.2039	1 215 929	0,41 %	1,584	01.09.2016
Vaksdal - HB - Startlån	13561828.40	01.11.2039	1 906 129	0,64 %	1,584	01.09.2016
Vaksdal - HB - Startlån	13563068	01.04.2040	1 936 817	0,65 %	1,584	01.09.2016
Vaksdal - HB - Flytende	13551797.10.B	01.12.2030	110 402	0,04 %	1,581	01.09.2016
Vaksdal - HB - Flytende	13553816.30.B	01.01.2032	1 429 272	0,48 %	1,581	01.09.2016
Vaksdal - HB - Flytende	13555096.30.B	01.12.2032	1 727 706	0,58 %	1,581	01.09.2016
Vaksdal - HB - Flytende	13556309.30.B	01.03.2034	1 562 398	0,52 %	1,581	01.09.2016
Vaksdal - HB - Flytende	13557479.30.B	01.04.2034	2 344 171	0,79 %	1,581	01.09.2016
Vaksdal - HB - Flytende	13564087.10	01.05.2041	2 000 000	0,67 %	1,584	01.09.2016
			26 111 897	8,75 %	1,583	
<b>Hovedbok, Verdipapirmarkedet</b>						
Vaksdal - Nordea - SRT 12MND - 31.01.17	NO0010757172	31.01.2017	48 440 000	16,22 %	1,315	31.01.2017
Vaksdal - Nordea - SRT 12 MND - 02.06.17	NO0010766769	02.06.2017	55 560 000	18,61 %	1,255	02.06.2017
			104 000 000	34,83 %	1,283	
<b>Kommunalbanken, Hovedbok</b>						
Vaksdal - KBN - fastrente - 19.10.18	20100663	19.10.2032	25 747 600	8,62 %	3,160	19.10.2018
Vaksdal - KBN - Fastrente 2 år	20150446	21.09.2017	64 485 000	21,60 %	1,660	21.09.2017
Vaksdal - KBN - P.t rente	20150461	25.09.2045	19 120 920	6,40 %	1,800	
Vaksdal - KBN - SRT 12MND - 20.01.17	20160038	20.01.2017	47 483 000	15,90 %	1,350	20.01.2017
			156 836 520	52,53 %	1,829	

**Total:** 298 551 906

100,00 %

1,608